

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 7.Pf.20.518/2024/14-II.

A felperes:

felperes (felperes címe)

A felperes képviselője:

Dr. Kende Péter Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kende Péter ügyvéd; ügyvéd címe1)

Az alperesek:

I.r. alperes I. rendű (I.r. alperes címe)

II.r. alperes II. rendű (II.r. alperes címe)

Az alperesek képviselője:

Dr. Méhes László ügyvéd az I. rendű alperes képviselőjében (ügyvéd címe2)

név1 kamarai jogtanácsos a II. rendű alperes képviselőjében (II.r. alperes címe)

A per tárgya: kártérítés

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 37.P.20.824/2022/109.

A fellebbezést benyújtó fél: felperes

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben, a következők szerint megváltoztatja:

- kötelezi az I-II. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 2007. szeptember 1. napjától 2025. június 30. napjáig tartó időszakra 82.995.750 (Nyolcvankettőmillió-kilencszázkilencvenötezer-hétszázötven) forint lejárt járadékot és annak 2017. július 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező késedelmi kamatát;
- kötelezi az I-II. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 2025. július 5. napjától kezdődően véghatáridő nélkül minden hónap 5. napjáig előre esedékesen havi 652.563 (Hatszázötvenkettőezer-ötszázhatvanhárom) forint járadékot;
- kötelezi az I-II. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 614.764 (Hatszáztizennégyezer-hétszázhatvannégy) forintot és annak 2018. március 1. napjától, továbbá 1.316.423 (Egymillió-háromszáztizenhatezer-négyszázhuszonhárom) forintot és annak 2019. március 29. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező késedelmi kamatát;
- mellőzi a felperes perköltség fizetésre kötelezését, és az I. rendű alperest 200.000 (Kettőszázezer) forint plusz áfa, a II. rendű alperest 220.000 (Kettőszázhuszezer) forint plusz áfa összegű perköltség megfizetésére kötelezi a felperes részére;
- az I-II. rendű alpereseket terhelő szakértői díj összegét 1.311.280 (Egymillió-háromszáztizennégyezer-kettőszáznyolcvan) forintra felemleri, egyúttal megállapítja, hogy az államot terhelő szakértői díj 77.600 (Hetvenhétezer-hatszáz) forint.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I-II. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek személyenként 70.000 (Hetvenezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költséget.

A meg nem fizetett 1.430.000 (Egymillió-négyszázharmincezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az I-II. rendű alperesek jogelődjénél végzett terhesgondozást követően a felperes fia, személy 2007. augusztus 29-én megszületett városban. A terhesgondozás során a 13-23. heti vizsgálatokról készült kezelőlapokon a rossz szonográfias viszonyok rögzítése mellett feltüntették, hogy a Szülészeti Társaság érvényben lévő szakmai protokollja szerint végzett ultrahang (UH) vizsgálat alapján fejlődési rendellenesség nem látható.

[2] A gyermeknél 2009-ben a bal oldali vese hiányát diagnosztizálták, ekkor mozgásszervi eltérést nem észleltek.

[3] A felperes 2009 augusztusában külföldre települt, ahol a gyermekénél 2011 szeptemberében caudális regresszió szindrómát diagnosztizáltak, a gerincvelő a háti 11. csigolyánál végződik, a keresztcsont és a farokcsont hiányzik. A gyermek a betegsége miatt visszamaradt a fejlődésben, károsodása elsősorban az alsó végtagokat és a nemi szerveket érinti.

[4] A felperes keresetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 339. § (1) bekezdése alapján vagyoni és nem vagyoni kárai megfizetésére kérte egyetemlegesen kötelezni az I-II. rendű alpereseket. Álláspontja szerint a terhesgondozása során nem megfelelően végezték az UH vizsgálatokat, mivel legkésőbb a 23. heti vizsgálat alkalmával észlelni kellett volna a magzat fejlődési rendellenességét, amely esetben lehetősége lett volna a terhesség megszakítására.

[5] Az I-II. rendű alperesek érdemi ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. Jogutódi minőségük vitatása mellett arra hivatkoztak, hogy a terhesség 24. hetéig nem volt felismerhető a magzat fejlődési rendellenessége. Állították, hogy az elvégzett UH vizsgálatok megfelelőek voltak, és azokat kellően dokumentálták. Vitatták, hogy a felperes gyermeke valóban caudális regresszió szindrómában szenved.

[6] Az elsőfokú bíróság ügyszám1. számú ítéletével a keresetet elutasította.

[7] A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a ügyszám2. számú közbenső ítéletével – amelyet a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott ügyszám3 számú közbenső ítéletével hatályában fenntartott – az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és

megállapította az I-II. rendű alperesek egyetemleges kártérítő felelősségét a felperes abból eredő káráért, hogy gyermeke 2007. augusztus 29-én egészségkárosodottan megszületett.

[8] A Fővárosi Ítéltábla a szakértői bizonyítás eredménye alapján arra következtetett, hogy a fejlődési rendellenesség már a magzati létszakaszban kialakult, megfelelő UH vizsgálattal kiszűrhető lett volna a terhesség 24. hete előtt. Az UH vizsgálatokról készült leletek azonban nem feleltek meg az irányadó protokollnak, ezért nem alkalmasak annak bizonyítására, hogy a 18-23. heti UH vizsgálatok a magzat gerincére, illetve a keresztcsontra is kiterjedtek. Az I-II. rendű alperesek nem bizonyították, hogy jogelődjük az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 77. § (3) bekezdésében előírt követelményeknek megfelelően végezte a vizsgálatot, sikeres kimentés hiányában kártérítési felelősségük fennáll.

[9] A felperes a követeléseit összegére folytatódó eljárásban fenntartott keresetében egyetemlegesen kérte kötelezni az I-II. rendű alpereseket 15.000.000 forint nem vagyoni kártérítés; a gyermek születésétől kezdődően ápolás-gondozás; háztartási kisegítés; felnevelési költség címén lejárt és jövőbeni járadék; kerekesszék és lakásfelújítás költségének, valamint az azokhoz járó törvényes mértékű kamat megfizetésére.

[10] Az I-II. rendű alperesek érdemi ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték, arra hivatkozva, hogy kizárólag a károkozó magatartással okozati összefüggésben, bizonyítottan felmerült károkért tartoznak felelősséggel; a II. rendű alperes elévülésre is hivatkozott.

[11] Az elsőfokú bíróság ügyszám4 számú ítéletével a keresetet elutasította.

[12] Határozata indokolása szerint a felperes gyermekének az egészségi állapotát, annak a felperes életére gyakorolt hatását, életvitele állított mértékű elnehezülését – bizonyítékok hiányában – nem tartotta felmérhetőnek, kétségesnek tekintette azt is, hogy a felperes családtervezéshez való joga sérelmet szenvedett.

[13] A Fővárosi Ítéltábla ügyszám5 számú részítéletével –, amelyet a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott ügyszám6 számú részítéletével hatályában fenntartott – az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az I-II. rendű alpereseket egyetemlegesen 13.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és járulékai megfizetésére kötelezte, a vagyoni kártérítés iránti keresetet elutasító rendelkezést – az ahhoz kapcsolódó perköltség és teljes eljárási illeték viselésére is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, ebben a keretben a per újabb tárgyalását és újabb határozat hozatalát elrendelve.

[14] Határozata indokolásában rögzítette: az elsőfokú bíróság a közbenső ítélettel szembe helyezkedve hozta meg a keresetet elutasító döntését. A káresemény miatt kialakult élethelyzetet az általános élettapasztalattal egybevágó, rendkívül részletesen megvilágító személyes felperesi előadásból – amelyeket a fényképfelvételek és DVD adathordozón rögzített videók alátámasztottak – kiindulva további bizonyítás, további orvosszakértői

vizsgálat nélkül is megállapítható, hogy döntően megalapozott a nem vagyoni kártérítés iránti követelése.

[15] A mérlegelése körében figyelembe vette, hogy a felperesnek rendben zajló terhesség kiviselését, egészségesnek tartott újszülött világra jöttét követően két év elteltével gyermeke bal oldali veséje hiányával, majd négy év elteltével a caudális regresszió szindrómája diagnosztizálásával, nem gyógyítható fejlődési rendellenesség fennállásával, egészséges gyermek utáni anyai várankozása meghiusulásával kellett szembesülnie, amely jelentős frusztrációt okozott. Az életminőségét alapvető módon, hátrányosan változtatta meg, hogy nem egészséges, hanem egészségkárosodott, időközben többszöri műtetre szoruló gyermeket kell felnevelnie, aki állapotából adódóan kerekesszékre utalt, nem önellátó, folyamatos gondozást – 10 éves koráig pelenkázást, majd feszes napirendben, éjszakába nyúlóan többször vizelet-, egyszer székletkatéterezést – igényel. Az egyedülálló – gyermeke születésekor 37 éves korú – felperesre háruló folyamatos felügyeleti és ápolási feladatok a saját életlehetőségeit rendkívüli módon beszűkítették, munkavállalásra, párkapcsolat létesítésére, társadalmi kapcsolattartásra szinte nincs semmi ideje. Biztos jövőképpel nem rendelkezik, aggódik az önellátóvá felnőttkorában sem váló, a nemi szervek kifejlődésének hiányában családalapításra képtelen fia sorsának jövőbeni alakulásáért, mert nem számíthat rokonokra, hozzátartozókra. Ugyanakkor azt is figyelembe vette, hogy pszichésen nem omlott össze, az energiáit a gyermeke érdekében képes mozgósítani, a kialakult élethelyzetet elfogadta, kötelességének érzi, hogy helyt álljon a szülői szerepben, noha szellemileg egyébként ép gyermeke sok örömet is nyújt a számára.

[16] A vagyoni kárigények elbírálására megismételni rendelt eljárásra meghagyta: a felperes a bizonyítástól nem zárható el, az által indítványozott bizonyításnak az egészségügyi állapota okán nem szállítható gyermek izraeli tartózkodási helyéhez kell igazodnia; vizsgálni kell az izraeli ár- és értékviszonyokat, az évenkénti minimálbért, a gyermek egészségkárosodással összefüggő juttatásait. A külföldi pénznemben meghatározott követelés okán a külföldre költözés időpontjához és az (izraeli sékel) ILS/HUF hivatalos középárfolyamaihoz igazodó keresetpontosítás szükséges; az elévülési kifogást a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése és a Legfelsőbb Bíróság PK 52. számú állásfoglalása alkalmazásával kell elbírálni.

[17] A megismételt eljárásban fenntartott végleges keresetében a felperes az I-II. rendű alperesek egyetemleges marasztalását kérte ápolás-gondozás címén – napi 8 óra többlettelevékenységet állítva – 2007. szeptember 1-től 2009. augusztus 30-ig 1.662.000 forint, 2009. szeptember 1-től 2022. május 30-ig 53.164.994 forint lejárt járadék és kamatai, 2022. május 30-tól véghatáridő nélkül havi 583.000 forint járadék; háztartási kisegítés címén – napi 2 óra többlettelevékenységet állítva – 2007. szeptember 1-től 2009. augusztus 30-ig 415.500 forint, 2009. szeptember 1-től 2022. május 30-ig 13.291.244 forint lejárt járadék és kamatai, 2022. május 30-tól véghatáridő nélkül havi 145.750 forint járadék; a gyermek felnevelésével járó költségek – orvosi (katéterezési) segédeszközök; speciális víz a katéterezésekhez; speciális ortopéd cipő és lábtartó; fogászati ellátás; hidroterápia; taxi; étkezés; otthoni tanítás; Melatonin, Cardiloc gyógyszer; gerinctartó; Magnox (magnézium); rezsi költsége – címén 2012. január 1-től 2022. május 30-ig 7.934.641 forint lejárt járadék és kamatai, 2022. május 30-tól véghatáridő nélkül havi 65.561 forint járadék; kerekesszékek költségeként 2.053.058 forint és kamatai; lakásfelújítás költségeként 7.200.000 forint és kamatai megfizetésére

támasztott igényt, azzal, hogy a gyermek mindenkori rokkantsági ellátásának az összege a felnevelési költség címén előterjesztett járadékkövetelésébe kerüljön beszámításra.

[18] Az I. rendű alperes csatlakozott a II. rendű alperes elévülési kifogásához; érdemben vitatta a költségek tényleges felmerülését, a költségtérítések indokoltságát, összegét, a járadékigények előterjesztése körében hiányolta a többlettevékenységek és időszerűségük gyermek életszakaszaira lebontását. Hangsúlyozta: az előterjesztett vagyoni károk elbírálása orvosszakértői bizonyítást igényel, a lefolytatott szakértői bizonyítás – a kétséges fordítással ellátott és hiányos orvosi dokumentáció okán – nem alkalmas a követelések alátámasztására.

[19] A II. rendű alperes az elévülési kifogása fenntartása mellett érdemben is vitatta a kárkövetelések jogalapját és összegét. Érvelése szerint a rendkívül ritka fejlődési rendellenességre tekintettel a gyermek születésétől kezdődően keletkezett teljes orvosi dokumentáció becsatolása, valamint a gyermek személyes vizsgálata szükséges. A lefolytatott orvosszakértői bizonyítás – a nem teljes orvosi dokumentáció birtokában és a gyermek személyes vizsgálata lehetőségének a hiányában – a vagyoni kárigények alátámasztására nem alkalmas. Utalt arra is, hogy a felnevelési költség iránti járadékkövetelés nem áll összhangban a Kúria 2/2022. Jogegységi határozatában foglaltakkal.

[20] Az elsőfokú bíróság ítéletével egyetemlegesen kötelezte az I-II. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek 745.348 forintot és 2019. március 5-től járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, külön felhívásra 1.233.080 forint szakértői díjat az állam javára; kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 55.038 forint perköltséget és 1.100.000 forint plusz áfa ügyvédi munkadíjat, valamint a II. rendű alperesnek 1.100.000 forint perköltséget; megállapította, hogy a le nem rótt 4.000.000 forint illetéket és az állam által előlegezett 155.200 forint szakértői díjat az állam viseli.

[21] Döntésének indokolása szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rég. Pp.) 164. § (1) bekezdése értelmében a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy vagyoni károsodása ténylegesen, a felszámított összegekben, indokoltan merült fel; többször tájékoztatta, hogy a költségek felmerülésének az indokoltága, a bekövetkezett egészségkárosodással okozati összefüggése szakkérdésnek minősül (24., 101. sorszámú periratok).

[22] A kirendelt szakértő1 igazságügyi orvosszakértő szakértő3 gyermekgyógyász szakkonzultáns bevonásával szakértői véleményt (84. sorszámú perirat) és kiegészítő szakértői véleményeket készített (93., 97. sorszámú periratok). A szakértő egyértelművé tette, hogy a véleményadáshoz a gyermek személyes vizsgálata – amely nem helyettesíthető a felperes által indítványozott online videókonziliummal – és teljes körű orvosi dokumentáció szükséges, mert a becsatolt iratok sok esetben csak az alkalmazott gyógyszereket és az ismert diagnózisokat tartalmazzák. A gyermek aktuális státuszának megállapítására nem alkalmasak, mert a caudális regresszió változó súlyosságú, a klinikai tünetek az enyhétől a súlyosig terjedhetnek. A szakértő a DVD adathordozón rögzített felvételeket megtekintette; dr. szakértő2 magánszakértői véleményét okiratként áttekintette, az abban foglaltakat – a

magánszakértő gyermekgyógyász szakmai kompetenciája hiányában – nem fogadta el. A szakértő szerint a feltett kérdések megválaszolásához mágneses rezonancia (MR) felvételek bekérése, újrakeletkezése; új MR vizsgálat; részletes neurológiai vizsgálat; idegsebészeti konzílium; ortopédiai felmérés – csípő, gerinc, alsóvégtagi ízületek állapotára – lelete; nefrológus, urológus véleménye a hólyag, székletürítésről; pszichológiai, pszichiátriai vélemény az autizmus és mentális képességek felmérése céljából, mert nem tisztázott, hogy az autizmus a caudális regresszióval összefüggésben áll-e; rehabilitációs szakorvosi vizsgálat lelete lenne szükséges. Tekintettel arra, hogy a felperes a szakértő által megjelölt dokumentációt nem csatolta be, az elsőfokú bíróság nem tartotta szükségesnek a szakértői vélemény további kiegészítését, illetőleg új szakértő kirendelését. Hangsúlyozta, hogy a szakértő olyan orvosi dokumentációkat hiányolt, amelyek a felperes rendelkezésére állnak, az iratanyag becsatolásának elmaradása nem áll összefüggésben az külföldren folyó háborús konfliktussal. A releváns orvosi dokumentáció becsatolása esetén lett volna szükséges azok szakfordítása, ezért mellőzte az fordító iroda általi fordítás elrendelését is.

[23] Az elsőfokú bíróság nem osztotta a járadékkövetelések tekintetében a régi Ptk. 280. § (3) bekezdésére alapított védekezést, figyelemmel arra, hogy a felperes költségpótló és nem baleseti – keresetet vagy tartást pótló – járadékok iránti igényt terjesztett elő.

[24] Az ápolás-gondozás költsége vonatkozásában kifejtette: a gyermek személyes vizsgálata és releváns orvosi dokumentáció hiányában nem lehet állást foglalni abban, hogy a megjelölt tevékenységek a hozzájuk rendelt időtartamban indokoltak-e, a szakértő nem tudott nyilatkozni arra, hogy egy egészséges gyermekhez képest a felperes gyermekének az ápolása-gondozása életkoronként hány óra többletet igényelt.

[25] A szakértő szerint a gyermek mozgáskorlátozottsága egyértelmű, általánosságban a mozgáskorlátozottság mellett egy ilyen életkorú aktív kerekesszékes gyermek lényegében önálló életvitelre képes, csak a nem akadálymentes környezetben igényel segítséget. A szakértő nem tudott állást foglalni abban, hogy a felperes által megjelölt tevékenységek a hozzájuk rendelt időtartamban indokoltak-e, szerinte napi 3-4 órában szükséges a vizeletkatéterezés, egyszeri alkalom átlagosan 15 perc, azonban nem ismert, hogy a gyermek miért nem végzi önállóan, illetőleg arra sincs adat, hogy milyen időtartamban igényel segítséget a fürdés során. A mozgásszervi állapota lehetővé tenné az iskolába járást, de az autizmusa azt befolyásolja, de nincs adat arra, hogy az autizmus összefüggésben áll-e a caudális regresszióval; a speciális étkezése pedig nem bizonyított.

[26] A háztartási kisegítés költsége vonatkozásában rögzítette, hogy a gyermek egészségi állapota nem indokolja a lakás nagyobb sterilitásának a biztosítását, a gyakoribb mosást, porszívózást, fertőtlenítést; nem bizonyított, miszerint a megbetegedésével okozati összefüggésben napi 2 órában többletháztartási munka elvégzése szükséges.

[27] A felperes a felnevelés költségeire nézve úgy nyilatkozott, hogy a speciális ortopéd cipő, lábtartó, a többletétkezés, a különleges fogászati ellátás szükségessége 2012. január 1-től merült fel, ezeket azonban csak a 2018. február 26-i keresetváltoztatásban érvényesítette, ezért a régi Ptk. 324. §-a, 326. §-a és 360. §-a alapján elévültek. A jövőben jelentkező kártételekre tett jogfenntartó nyilatkozatára hivatkozását nem fogadta el, kifejtette: a keresetlevél előterjesztése csak azon kárelemek tekintetében szakította meg az elévülést,

amelyek érvényesítésre kerültek. Utalt arra is, hogy a szakértő ortopédiai leletek hiányában nem tudta alátámasztani az ortopéd cipő és a lábtartó, gasztroenterológiai, neurológiai dokumentumok hiányában a többletétkezés, illetőleg a speciális fogászati ellátás indokoltságát.

[28] Ugyanakkor nem osztotta az elévülési kifogást a hidroterápia, a segítő tanár, a gerincvédő, a gyógyszerek, gyógyhatású szerek, a taxi, az orvosi segédeszközök, katéter költsége iránti követelések tekintetében, mert ezek 2014 júliusától merültek fel, az érvényesítésükre pedig a 2018. február 26-i keresetváltoztatásban került sor.

[29] A szakértői vélemény szerint a hidroterápia a katéterhasználat okán ellenjavallt, nem indokolt a Melatonin fogyasztása – annak alkalmazására főleg gyermekek esetén nincsenek szakirodalmi adatok –, a gerincvédő használata, a segítő tanár. A mozgássérült gyermekeknél kiemelten fontos a közösségbe járás, amelyet a felperes gyermeke esetében az autizmusa befolyásol, amelyről viszont nincsenek konkrét adatok. A felperes a gyógyszerek költségeinek megtérítése iránti igényétől a per során elállt, ezért a Cardiloc és Magnox költségének a követelése is alaptalan.

[30] A taxihasználat vonatkozásában rögzítette: a szakértő szerint a gerinc és a gerincvelő fejlődési rendellenesség mozgás-, széklet- és vizeletürítési zavart okoz, a gyermek mozgásképessége folyamatosan romlik, kerekesszékes gyermekeknél általában indokolt a gépjárművel való közlekedés. A szakértői vélemény alapján a 2014-től kezdődően indokolt kerekesszék használat okán elfogadta a taxi igénybevételenek a szükségességét, amit a felperes az iskolába, a terápiákra, kezelésekre járással összefüggésben érvényesített. Ugyanakkor a felperes a személyes meghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy a gyermeket iskolabusz szállította, 2020-tól kezdődően pedig otthon tanul, az orvosi dokumentáció szerint 2019-től. A hidroterápiára járás indokoltságát a szakértő nem erősítette meg, sőt kontraindikáltnak tekintette, a fizioterápiára közlekedés pedig nem nyert bizonyítást. Értékelte továbbá, hogy a felperes személyes előadása szerint a gyermek betegsége miatti többletutazások költségét a biztosító megtérítette; az külföldi Állam Bírósága által megküldött dokumentáció szerint a gyermek 2.360 sékel ellátást kap közlekedésre.

[31] A többlettrézsi igény vonatkozásában figyelembe vette, hogy a szakértői vélemény szerint a mozgássérült gyermekeknél kiemelten fontos a közösségbe járás, ezt az autizmus befolyásolhatja, amelyre azonban az adott esetben nem állt rendelkezésre orvosi dokumentáció, ezért nem fogadta el indokoltnak a gyermek állandó otthon tartózkodását. A felperes munkaképtelensége 74%-os, ezért nem igazolt, hogy a gyermeke egészségkárosodása hiányában dolgozna és nem otthon tartózkodna.

[32] A szakértői vélemény szerint a katéterhasználat szükséges, így a katéterek költségével kapcsolatos igényt indokoltnak, a vizeletzacskók és a katéterezéshez használt Coloplast termékek, a gumikesztyű és egyéb termékek költségét havi 4.473 sékel összegben megalapozottnak fogadta el. Figyelemmel azonban arra, hogy a felperes a felneveléssel összefüggő járadékkövetelésébe kívánta beszámítani a gyermek havi rokkantsági járadékát, amelynek összege meghaladja a katéterhasználatból járó költségét, ezért az orvosi segédeszközök költsége iránti követelést elutasította.

[33] Nem osztotta a lakásátalakítási költséggel kapcsolatos elévülési kifogást sem, mivel 2019 tavaszán került sor a munkálatok elvégzésére, és a felperes az igényét már a 2018. február 26-i keresetváltoztatásban jelezte. tanúl tanúvallomása, a becsatolt fényképfelvételek és a benyújtott számla alapján igazoltnak fogadta el, hogy a felperes a lakásban akadálymentesített, légkondicionálót építtetett ki, a szakértői vélemény szerint indokoltan. A felperes azonban a légkondicionáló költségét nem igazolta, a becsatolt számla alapján a gyermekfürdőre 4.800 sékel, a szegélyek felszedésére 4.900 sékel volt elfogadható, ezért 745.348 forint (76,84 HUF/1ILS), valamint a számla keltezése alapján annak 2019. március 5-től járó késedelmi kamata erejéig adott helyt a követelésnek.

[34] A kerekesszék megvásárlását indokoltnak fogadta el, ugyanakkor a felperes nem igazolta, hogy az adott típusú kerekesszékek megvétele volt indokolt, ezért a követelést elutasította.

[35] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes jelentett be fellebbezést, amelyben elsődlegesen az elutasító rendelkezés megváltoztatását, az I-II. rendű alperesek egyetemleges kötelezését kérte az ítélet jogerőre emelkedésétől kezdve véghatáridő nélkül minden hónap 5. napjáig havi 794.311 forint járadék; 2007. szeptember 1-től 2024. október 30-ig 99.499.327 forint lejárt járadék és annak 2017. július 1-től járó törvényes mértékű késedelmi kamata; 9.253.058 forint és annak 2018. március 1-től járó törvényes mértékű késedelmi kamata; 5.000.000 forint ügyvédi munkadíjból és 382.000 forint szakértői díjból álló perköltség megfizetésére; másodlagosan az elutasító rendelkezés régi Pp. 252. § (3) bekezdésén alapuló hatályon kívül helyezését kérte.

[36] Az elsődleges fellebbezési kérelmét azzal indokolta, hogy a szakértői bizonyításhoz szükséges dokumentációt benyújtotta, a 2024. április 17-én kelt előkészítő iratában összegezte a gyermeke teljes betegútját nyomon követő releváns iratokat. Utóbbiak része dr. szakértő2 2015. augusztus 13-án kelt szakértői véleménye, amely rögzíti a caudális regresszió szindrómát, a kereszt- és farokcsont, valamint bal vese hiányát. Az újszülöttkori állapotra bizonyíték az központ által kiállított kórlap, az osztályának 2007. szeptember 6-i zárójelentése. Dr. szakértő2 szakértői véleményének a része dr. személy1 gyermekgyógyász szakközreműködő véleménye, valamint dr. személy2 radiológus véleménye, aki a 2011. szeptember 15-i és 2014. január 14-i MR vizsgálatokat újrakelevezve megállapította a keresztcsont és bal vese hiányát, azt, hogy a gerinc csak a TH12 magasságig látható. Az városi Kórház 2011. április 7-én igazolást állított ki, amely szerint a gyermek nemi szerve kicsi, fejletlen, vizeletet ereszt, az alsó végtagok fejletlenek, autista spektrumú képet mutat; a 2011. május 23-i igazolásuk szerint diagnosztizált autista. A kirendelt szakértő a szakértői véleményében kiemelte a 2017. november 19-i, 2019. december 1-jei, a 2020. február 20-i, a 2021. december 14-i és 2022. április 13-i iratokat, ezek ortopédiai, neurológiai, idegsebészeti, nefrológiai, kardiológiai vizsgálatokat, kezeléseket, műtéteket igazolnak, mégsem értékelte azokat. A gyermekorvosuk 2021. december 14-én és 2024 januárjában összefoglalóan leleltezte a gyermek állapotát. Dr. szakértő2 2019. szeptember 26-án kiegészítő szakértői véleményt adott, abban a gyermek személyes vizsgálata alapján rögzítette az állapotát, így további fizikális vizsgálata nem szükséges.

[37] Sérelmezte dr. szakértő2 szakértői és kiegészítő szakértői véleményének a mellőzését, holott a szakértő kimerítően számba vette a belföldön kiállított orvosi iratokat, amelyeket a

kirendelt szakértő hiányolt, az elemzésüket nem végezte el. A kirendelt szakértő nem tekintette meg a dr. szakértő2 szakértői véleményéhez csatolt videót; szükségtelen vizsgálatokat hiányolt, újabbak csak abban az esetben lennének indokoltak, ha kinőhetett volna a gyermek hiányzó keresztcsontja, ami képtelenség. Genetikai vizsgálati leletet is hiányolt, annak ellenére, hogy rendelkezésre állt 2011-es genetikai vizsgálat három genetikustól. Olyan szakorvosok bevonását hiányolta (nefrológus, neurológus, ortopéd orvos, pszichiáter), akik egy orvosi team tagjaként többször vettek részt a gyermek vizsgálatában. A kirendelt szakértő felvetette, hogy a gyermek személyes megtekintésére vagy online video konzíliumra lenne szükség, azonban mire ennek a lehetőségét a gyermekorvosuk bevonásával megteremtették, úgy nyilatkozott, hogy annak alapján a feltett kérdésekre nem adható megalapozott válasz.

[38] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta az orvosi iratok többségének az átadását a kirendelt szakértő részére, nem hívta fel a tanulmányozásukra, illetőleg ezek alapján kiegészítő szakértői vélemény elkészítésére. A 2024. március 26-i tárgyaláson új szakértő kirendelését kérte, az elsőfokú bíróság csak a szakértő kizárását megtagadó végzést hozott.

[39] Érvelése szerint hiánytalanul csatolta azokat az okirati bizonyítékait is, amelyekből megállapítható, hogy a saját jogán és a gyermeke az egészségkárosodás okán milyen állami támogatásban részesül külföldren, igazolta a külföldi jövedelmi-, árviszonyokat, valamint a mindenkori minimálbér összegét, a felmerült költségeit. A személyes meghallgatása, tanú tanúvallomása további bizonyítékkal szolgál a gyermek állapotára, az ápolás-gondozás, illetőleg a háztartás körében végzett többlettevékenységekre. Annak megítéléséhez, hogy a gyermeke gondozásához szükség van-e napi 8 órás többlettevékenységre, illetőleg a háztartási többletfeladatokra napi 2 óra időráfordításra, elegendő megtekinteni a dr. szakértő2 szakértő által készített videót, amely a gyermek mindennapi életközegében készült, látható, hogyan jár, miként használja a kezeit és miként zajlik a katéterezés.

[40] Önellentmondásos az ítéleti döntés, mert az elsőfokú bíróság rögzítette a caudális regresszió fennállását, bizonyítottan tekintette a kerekesszék és a lakásátalakítás szükségességét, ennek ellenére elutasította e követeléseit.

[41] A másodlagos fellebbezési kérelmét azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a szakértői bizonyítás szabályait: érdemi döntése alapjául a kirendelt szakértő aggályos véleményét fogadta el, figyelmen kívül hagyta dr. szakértő2 meghallgatására, a szakértői véleménye szóbeli kiegészítésére, valamint másik szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványait.

[42] A felperes a Fővárosi Ítéltábla Pf/7. sorszámú végzésében foglalt felhívására Pf/8. sorszámú beadványában az ápolás-gondozás és háztartási kisegítés címén előterjesztett járadékigénye vonatkozásában a gyermek életszakaszaihoz – 0-3; 3-7; 7-10, 10-14; 14 évtől – rendelte az egészségkárosodott állapota miatt szükséges többlettevékenységeket és azok időráfordításait; a felneveléssel kapcsolatos többletköltségek körében mosó- és öblítőszer, ágyneműkopás, paraszolvencia, étkezés, hidroterápia, repülővel és taxival közlekedés, speciális lábtartó, orvosi segédeszközök, katéterhez használt speciális víz, segítő tanár,

gyógyszerek, gerincvédő költségének a felmerülésére hivatkozott, valamint pendrive adathordozón rögzített kép- és hangfelvételt csatolt a gyermek aktuális állapota bemutatására.

[43] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte.

[44] Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a felperes nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének, mulasztása – a jogalap fennállására meghozott közbenső ítélet ellenére – a kereset elutasítását vonta maga után. A perben nem az volt vitás, hogy a gyermek caudális regresszióban szenved, hanem az alapbetegsége és a kialakult állapota közötti okozati összefüggés, emiatt szükséges lett volna mind a gyermek, mind a felperes orvostani és pszichológus szakértői vizsgálata. Ennek elmaradását nem pótolja a gyermekgyógyász kompetenciával nem rendelkező dr. szakértő² szakértői véleménye, aki hiányos orvosi iratok alapján adott véleményt. A fellebbezésben hivatkozott összefoglalóból nem állapítható meg, hogy a gyermeket ellátó orvosi team mikor, milyen vizsgálatokat végzett, mit leletezett; a hiányos orvosi dokumentáció egyszerű fordításának a helyessége is kétséges.

[45] A kirendelt szakértő által hiányolt új MR felvétel az állapotromlás, az autizmus és a gerincfejlődési rendellenesség közötti okozati összefüggés megállapításához lett volna szükséges. Hangsúlyozta, hogy a hiányos orvosi dokumentáció alapján új szakértő sem juthatott volna más szakmai következtetésre.

[46] Fenntartotta, hogy a felperes kizárólag a 2/2022. Jogegységi határozatban foglaltakkal összhangban előterjesztett felnevelési többletköltségre lenne jogosult.

[47] A felperes Pf/8. sorszámú beadványában foglaltak alapján is vitatta a kereseti kérelem határozottságát, az abban és a felperes személyes meghallgatásai során előadottak közötti ellentmondásokra hivatkozott. A 0-3 éves korban 0,5-1 óránkénti tisztába tétellel szemben a felperes személyesen úgy nyilatkozott, hogy 1-1,5 óránként volt szükséges a pelenkacsere. Az előadása szerint a gyermek 3 éves koráig tápszeres volt, 2009-ig pépesített, mivel 3 éves koráig csak tápszert fogadott el, a speciális diéta miatti főzési többletre hivatkozás alaptalan, és az étvágytalanságra vonatkozó előadása okán a 2-3 óránkénti etetés szükségessége is kétséges. A gyermek egyéves korától nem járhattak külföldön hidroterápiára, mert még országon éltek, az orvosi dokumentáció szerint 2019 óta nem vettek igénybe hidroterápiát. A segítőtanár 2020-tól merült fel, költségét kezdetben az állam fizette. A gyógyszerek közül nem bizonyított, hogy melyik szedése függött össze az alapbetegséggel és arra járt-e támogatás. Nem bizonyított, hogy a gyermek gyakori megbetegedése az alapbetegségével állt összefüggésben. A felperes személyes meghallgatása szerint a gyermek 2012 és 2014 között óvodába járt, a fizioterápiát is ott vette igénybe. Kerekesszékekkel részt lehet venni tömegközlekedésben, a repülőjegy költségének megtérítésétől pedig a felperes korábban elállt. Kétséges, hogy havonta merül fel a speciális lábtartó költsége, a felperes elmondása szerint 2022-ig 4 db-ot vásárolt. A háztartási kisegítés körében elérni kívánt tízszeres tisztaság nem értelmezhető, ilyen mértékű takarítási szükséglet bizonyítottan nem áll összefüggésben az alapbetegséggel. Felperes személyes előadása szerint a lakásfelújítás költségét a gyermek biztosítója utólag kifizette a bank felé, azzal kára nem merült fel. A gyermek rokkant

támogatására vonatkozó előadásból nem derült ki, hogy annak összege melyik költséggel szemben került levonásra.

[48] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében ugyancsak az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte.

[49] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte a szakértői bizonyítást, alaptalanok a szakértől szakértő és szakértő3 szakkonzultáns véleményére vonatkozó kifogások. A kirendelt szakértő egyértelműen meghatározta a véleményadáshoz szükséges orvosi dokumentumokat, amelyek a gyermek alapbetegségére, a neurológiai tünetekre, illetőleg az esetleges változásokra engednének következtetni, hiányuk okán a feltett kérdések megválaszolása nem lehetséges. A benyújtott orvosi dokumentáció nemcsak hiányos, számos pontatlanságot, nehezen vagy nem értelmezhető állítást tartalmaz, a gyermek aktuális státusza megállapítására nem alkalmas. Az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra, hogy a kártérítésre kötelezés jogszabályi feltételei nem teljesültek, a bizonyítatlan kárigénynek nem lehetett helyt adni.

[50] A másodlagos fellebbezési kérelem is alaptalan, sem eljárási hiba, sem anyagi jogi jogszabálysértés nem történt az elsőfokú eljárás során.

[51] Okfejtése szerint a felperes Pf/8. sorszámú beadványa nem vehető figyelembe, mert a régi Pp. 141. § (6) bekezdése nem engedi a kereset másodfokú eljárásban való kimunkálását; a fél nem hozhatja fel azokat a tényállításait és bizonyítékait, amelyeket az elsőfokú eljárásban meg sem kísérelt előadni, vagy az előterjesztésükkel alapos ok nélkül késedelmeskedett. Az újonnan benyújtott kép- és hangfelvétel nem alkalmas a gyermek aktuális egészségügyi státusza megítélésére, nem helyettesíti a szakértő általi személyes vizsgálatát.

[52] Hangsúlyozta, hogy a 2/2022. Jogegységi határozatban foglaltak ellenére a felperes a többletfelneveléssel kapcsolatos járadékigényét nem szállította le, de annak elutasítását a költségek egészségkárosodással összefüggésének a bizonyítatlansága is indokoltá teszi, az egyes igények nem voltak egyértelműen beazonosíthatók.

[53] Az elévülési kifogását fenntartva rámutatott: a 2012-ben előterjesztett kereseti kérelemben a felperes nem érvényesítette a teljes felnevelési költséget, a kerekesszékeket, a lakásátalakítás költségét. A 2018. február 23-i keresetpontosításban elállt az utazási-, pelenka-, gyógyszer és tápszer többletköltség érvényesítésétől. A 2019. október 25-i beadványában megjelölt kártételek (orvosi segédeszközök, speciális ortopéd cipőhöz lábtartó, fogászati ellátás, hidroterápia, segítő tanár, taxi, étkezés költsége) ugyancsak elévültek.

[54] Fenntartotta, hogy az ápolás-gondozás, háztartási kisegítés miatti járadékigény előterjesztése a régi Ptk. 280. § (3) bekezdésébe is ütközik; érdemben nem bizonyított az alapbetegséggel összefüggő többlettevékenységek indokoltsága, idősükséglete, költségvonzata, ezek megítéléséhez szakértői bizonyításra lett volna szükség. Munkaviszony

hiányában számítás alapjául nem fogadható el a minimálbér, életszerűtlen, hogy a többletidőráfordítás a gyermek növekedésével párhuzamosan nem csökkent.

[55] A Fővárosi Ítéltábla a felülbírálat során az elsőfokú bíróság ítéletének az I-II. rendű alpereseket 745.348 forint és járulékai egyetemleges megfizetésére kötelező rendelkezését nem érintette, figyelemmel arra, hogy fellebbezés hiányában ebben a részében jogerőre emelkedett [rég. Pp. 228. § (4) bekezdés].

[56] A felperes fellebbezése részben megalapozott.

[57] A Fővárosi Ítéltáblának a régi Pp. 253. § (1) bekezdése értelmében elsőként abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy szükséges-e az elsőfokú bíróság ítéletének a felperes fellebbezésében másodlagosan, a régi Pp. 252. § (3) bekezdése alapján kért hatályon kívül helyezése.

[58] Ennek vizsgálata körében a Fővárosi Ítéltábla kiemeli: a jogerős közbenső ítélettel eldől, hogy az I-II. rendű alpereseket egyetemleges kártérítő felelősség terheli a felperes abból eredő káráért, hogy személy nevű gyermeke 2007. augusztus 29. napján egészségkárosodottan megszületett. A jogerős részítéletével a gyermek egészségkárosodott megszületésével járó, bizonyításra került hátrányok értékelésével döntött a felperes nem vagyoni kártérítés iránti kereseti kérelméről, és annak túlnyomórészt helyt adott. E korábbi ítéletekhez fűződő anyagi jogerőhatás elemzésekor figyelembe kell venni, hogy a töretlen bírói gyakorlat szerint az ítélt dolog tárgya a keresettel érvényesített jogról való döntés, az annak alapjául szolgáló releváns tények, jogi okfejtések, beleértve a jogviszony minősítését is [BH2002. 235. I.] A hatályon kívül helyezés folytán a vagyoni károk összecszerű elbírálására szorítkozott az elsőfokú eljárás megismétlése, az újabb határozat meghozatala során a korábbi jogerős érdemi döntéseket alátámasztó releváns tényeket bizonyítottaknak kellett tekinteni. A régi Pp. 229. § (1) bekezdésében szabályozott anyagi jogerőhatás kizárja az alperesi kárfelelősség jogalapjának, a kárfelelősség fennállásának a megállapítása körében relevánsnak elfogadott tények utólagos vitatását, a gyermek egészségkárosodása jellegének a kétségbevonását, annak figyelmen kívül hagyását, hogy felnevelése, ápolása, gondozása többlettevékenységgel jár, amelynek elvégzése rontott a felperes életminőségén, mindezekre nézve a felperesre újólag bizonyítási kötelezettség telepítését és bizonyítás lefolytatását.

[59] A jogerős közbenső-, és részítélettel lezárt eljárásokat követő, kizárólag a vagyoni kárigények elbírálására folytatódó eljárásban ezért abból kellett kiindulni, miszerint a felperes gyermeke súlyos, nem gyógyítható fejlődési rendellenességgel, caudális regresszió szindrómával született, hiányzik a bal veséje, a keresztcsontja és a farokcsontja, a gerincvelő a háti 11. csigolyánál végződik, a károsodása elsődlegesen az alsó végtagjait és a nemi szerveit érinti. Az alsó végtagok degeneratív elváltozása okán mozgássérült, 7 éves korától kerekesszékre kényszerült, amit nem tud önállóan mozgatni, 10 éves koráig pelenkázásra szorult, az utolsó 2017. évi urológiai műtét eredményeként feszes napirendben, éjszakába és hajnalba nyúlóan többször vizelet-, egyszer székletkatéterezést, folyamatos felügyeletet igényel, az állapota miatt szükséges többlettevékenységet az édesanyja látja el. Kétséget nem

hagyva bizonyított, hogy a gyermek alapbetegsége születésétől kezdődően folyamatosan kihat a saját és a felperes életére; egészségi állapotának ismételt orvosszakértői értékelése csak akkor lenne indokolt, amennyiben a felperes a vagyoni kártételekkel összefüggésben további állapotromlásra, olyan utóbb jelentkező negatív változásra hivatkozna, amely különleges szakértelem nélkül nem lenne elbírálni, nem lenne megítélhető a rendelkezésre álló okirati-, tanúbizonyítás, digitális kép-, és hangfelvételek, valamint a köztudomás körébe sorolható általános élettapasztalat alapján; illetőleg az I-II. rendű alperesek állítottak volna – az egészségkárosodás jellegéből következően egyébként valószínűtlen – időközbeni állapotjavulást, erre azonban nem került sor.

[60] Az eljárás megelőző szakaszaiban már bizonyított tények figyelembevételével a megismételt eljárásban lefolytatott igazságügyi orvosszakértői bizonyítást a gyermek egészségi állapotára vonatkozó, a korábbi eljárásokban már megválaszolt szakkérdések tekintetében nem lehet hiányosnak tekinteni, sőt arra részben indokolatlanul került sor, ezért nem teljesülhettek a régi Pp. 182. § (3) bekezdésében előírt jogszabályi feltételek másik szakértő kirendeléséhez, az annak elmaradását sérelmező fellebbezési okfejtés nem foghat helyt.

[61] A Fővárosi Ítéltábla dr. szakértő2 eljárása vonatkozásában a részítéletében már kifejtette: a felperes felkérésére benyújtott 2019. szeptember 25-i vélemény magánszakértői véleménynek minősül, nem tekinthető a korábbi kirendelése alapján készített szakértői vélemény kiegészítésének. A régi Pp. 182. § (1) bekezdése a bíróság által kirendelt szakértő szakvéleményének a kiegészítését, személyes megjelenésre kötelezését állítja fel főszabályként, ezek az eljárási cselekmények a magánszakértővel szemben nem foganatosíthatók, ezért súlytalan annak kifogásolása, hogy elmaradt a magánszakértő szakvéleményének kiegészítése és szóbeli meghallgatása.

[62] További szakértői bizonyítás szükségességének a hiányában nem indokolt a régi Pp. 252. § (3) bekezdésének alkalmazása, a másodfokú eljárásban nem orvosolható tényfeltárási, bizonyítási hiányosság az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatát nem akadályozta, ezért a Fővárosi Ítéltábla az ügy érdemében hozta meg a döntését.

[63] Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálása szempontjából releváns tényállást döntően feltárta, arra alapított érdemi döntésével azonban a Fővárosi Ítéltábla nem minden tekintetben értett egyet, ezért azt – a következőkben kifejtésre kerülő indokok alapján – részben megváltoztatta.

[64] A Fővárosi Ítéltábla egyet értett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az ápolás-gondozás és háztartási kisegítés miatti járadékigény érvényesítése körében az I-II. rendű alperesek általános [rég Ptk. 324. § (1) bekezdés], illetőleg hat hónapos [rég Ptk. 280. § (3) bekezdés] elévülési határidő elmulasztására alapított elévülési kifogása alaptalan, ezért a járadékkövetelések érdemi elbírálásának volt helye, azonban az ehhez fűzött indokolást részben módosította.

[65] A régi Ptk. 326. § (1) bekezdése szerint az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé válik; a régi Ptk. 360. § (1) bekezdése szerint a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes. A Fővárosi Ítéltábla jogerős részítéletében már kifejtette: a károsultat ért vagyoni hátrány csökkentéséhez szükséges költség olyan, a régi Ptk. 355. § (4) bekezdésében meghatározott kárfajta, amelyet nem közvetlenül a károkozó magatartás, hanem a károsult, vagy rá tekintettel harmadik személy elhatározása vált ki. Ennek a követelés esedékessége és ezáltal elévülése szempontjából van meghatározó jelentősége, ugyanis a károkozó magatartás tanúsításának és a kár bekövetkezésének az időpontja elválhat egymástól, ilyen esetben a kárkövetelés az utóbbi időpontban válik esedékessé, és az elévülés is ekkor kezdődik. A károsultat ért vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges költség vonatkozásában ez azt jelenti, hogy a károsodás a költség felmerülésekor jelentkezik, ami időben általában nem esik egybe a káreseménnyel (Fővárosi Ítéltábla ÍH2015.21.; Kúria ügyszám7). Iránymutatónak kell tekinteni a Legfelsőbb Bíróság – analógia útján alkalmazandó – PK 52. számú állásfoglalását, miszerint a baleseti járadékkövetelés esetén az elévülési idő a járadékkövetelés egészére, tehát a jövőben lejáráó részletekre vonatkozóan is egységesen akkor kezdődik, amikor a káresemény folytán első ízben jelentkezett az egyébként rendszeres, időszakonként visszatérő károsodás.

[66] A felperes gyermekénél először a bal vese hiányát állapították meg 2009-ben, a súlyos fejlődési rendellenességet, a caudális regresszió szindrómát csak 2011 szeptemberében diagnosztizálták. Az ápolás-gondozás; háztartás kisegítés miatti járadékkövetelés 2007. szeptember 1-től kezdődő érvényesítése azon alapul, hogy a gyermek ellátása már a születésétől kezdve többletfeladatokat igényelt, ugyanakkor az oka a diagnózis felállításáig rejtve maradt. A felperes számára a diagnózis felállításáig és megismeréséig nem nyílt meg az igényérvényesítés lehetősége, a járadékkövetelések elévülése a régi Ptk. 326. § (2) bekezdése szerint 2011 szeptemberéig nyugodott, ezt követően – még az elévülési határidő lejárta előtt – a keresetlevél 2012. május 2-i benyújtásával az ápolás-gondozás, háztartási kisegítés miatti járadékkövetelések bíróság előtti érvényesítése megtörtént.

[67] Az elsőfokú bíróság jogi álláspontjától eltérően a régi Ptk. 280. § (3) bekezdésében az igényérvényesítésre megszabott hathónapos időkorlát minden járadékjellegű igény, így a költségpótló járadék tekintetében is alkalmazandó (ügyszám8; ügyszám9). Az elsőfokú bíróság e jogszabályi rendelkezés szűkítő értelmezésével jutott arra, hogy az nem alkalmazható, ezért az elévülési kifogás nem alapos, ugyanakkor a levont jogi következtetése érdemben helytálló. A felperes ugyanis a keresetlevél benyújtásakor a hat hónapnál régebben lejárt járadékokat (2007 szeptemberi, októberi) alapos okból nem érvényesítette korábban, a keresetlevél benyújtásakor ugyanis már külföldren élt, és a folyamatos ellátást igénylő beteg gyermekéről kellett gondoskodnia.

[68] A költségpótló járadékköveteléseket tartalmazó 2022. június 22-i keresetváltoztatás szerint a felperes a gyermek ápolása-gondozása körében napi 8 óra, a háztartási munkák körében napi 2 óra többlettevékenység mindenkor hazai és izraeli minimálbér alapján számított ellenértékét érvényesítette. Összesítve sorolta fel a gyermek születése óta felmerült többletfeladatokat és időráfordításokat, de azokat áttekinthető módon nem különítette el életszakaszonként, ezért a Fővárosi Ítéltábla Pf/7. sorszámú végzésével – tekintve, hogy az elsőfokú eljárásban erre vonatkozó konkrét felhívást nem kapott – hiánypótlásra hívta fel.

[69] A felperes a felhívásra határidőben benyújtott Pf/8. sorszámú beadványában az ápolás-gondozás és háztartási kisegítés miatti járadékigénye körében új tényt nem adott elő, a korábban megtett tényállításait rendezte a gyermek életszakaszai szerint tagolva.

[70] Az elsőfokú eljárásban a gyermek egészségi állapota megkérdőjelezése kapcsán a felperes 2024. január 18-i tárgyaláson a szakértői bizonyítás keretében indítványozta, hogy a kirendelt szakértő online video konzílium keretében győződjön meg az aktuális státuszáról. Az elsőfokú bíróság az indítványnak nem adott helyt, elfogadva a szakértő azon nyilatkozatát, miszerint önmagában annak alapján nem adható magalapozott válasz a kirendelő végzésben feltett kérdésekre, mert nem teszi lehetővé fizikális vizsgálat elvégzését, illetőleg nem pótolja az orvosi dokumentáció hiányosságait (93. sorszámú perirat). A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint – a később kifejtésre kerülő bizonyítási nehézségek okán – nem volt indokolt elzárni a felperest a gyermeke aktuális állapota demonstrálásától, ezért a Pf/7. sorszámú végzés alapján benyújtott, a már rendelkezésre álló kép- és hanganyagok kiegészítésének megfeleltethető újabb digitális kép-, és hangfelvétel nem tekinthető késedelmesen előterjesztett bizonyítéknak.

[71] Mindezt a II. rendű alperes alaptalanul hivatkozott fellebbezési ellenkérelmében a régi Pp. 141. § (6) bekezdésében foglaltak megszegésére.

[72] A bizonyított súlyos egészségkárosodás okán a felperes gyermekének egy egészséges gyermekhez képest a születésétől kezdődő és élethosszig tartó ápolásra-gondozásra rászorultságához nem fér kétség. A kirendelt szakértő a fizikális vizsgálat és a teljes körű orvosi dokumentáció hiányára hivatkozva döntően az általánosság szintjén nyilatkozott a gyermek személye körüli teendőkről. Az utóbbiak térszerűségének, időszükségletének és indokoltságának a megítélése körében azonban az adott ügy egyedi sajátosságaira – a család perindítást megelőző külföldre költözése, az ott előforduló többszöri háborús helyzet, a gyermek repülő utazásának számottevő nehezítettsége és annak a légitársaságoktól függő egyoldalú engedélyezése, a külföldön dokumentált betegút miatti bizonyítási nehézségek – tekintettel nyomatékkal kellett értékelni a felperes mindennapi életvitelükre vonatkozó részletes és életszerű személyes előadását, a hozzájuk közel álló, a gyermek különböző életszakaszaiban a család életébe beletápláló személyek tanúvallomásait (tanú1, tanú2), az állapotát különböző időpontokban dokumentáló digitális kép-, és hangfelvételeket. Mindezek okszerű értékelésével megalapozottnak mutatkozik az az állítás, hogy a gyermek ellátása az igényérvényesítés számítása körében alapul vett napi 8 óra időráfordítással járó többlet ápolási-gondozási feladatok elvégzését indokolta.

[73] A születésétől kezdve nem tipikus fejlődést mutató gyermek a fokozott ürítés miatt gyakoribb pelenkacserére, több kézbevitelre, 15 hónapos kora körül manifesztálódott lassabb mozgásfejlődése miatt több segítségre, az étkezési zavara, az ahhoz társuló „bukások” miatt gyakoribb etetésre, az önálló evés későbbiekben sem kialakuló készsége részbeni hiánya miatt e téren is több segítségre szorult, valamint a gyakoribb pelenkázás és étkeztetés miatt gyorsabban szennyeződő ruhák az átlagosnál több átöltöztetést tettek szükségessé. A gyakran előforduló gyermekbetegségek mellett a hasfalon lévő heréket lezáró, illetőleg első urológiai műtét ugyancsak többletfeladatokat generált. Mindezt a 0-3 éves és a 3-7 éves korban egész napos otthoni ápolásra-gondozásra napi 8 óra többlettevékenység felszámítása indokoltnak tekinthető. Ugyanakkor a felperes személyes előadása szerint a

gyermek 2012-2014 között óvodába járt, a járadékigény felszámításakor azonban nem tett különbséget az intézményben és az otthon töltött napok között, holott nyilvánvaló, hogy az intézményi elhelyezés a napi szintű ápolási-gondozási feladatok elvégzését csökkentette, ezért az erre az évekre támasztott járadékigény – a kellő kimunkálása, részletezettsége hiányában – nem volt megalapozott.

[74] A gyermek 7-10 éves korában több lényeges változás is bekövetkezett: 10 éves korában megszűnt a pelenkázás – 2014-ben került sor a második urológiai műtetre, amit több műtét követett, majd 2017 decemberében lezárásra került a húgyhólyag, kiépítették a katéterezéshez szükséges belsőszervi vezetékeket –, 2014-től kerekesszékes és iskolaérett lett. Ezek a változások új feladatokat is generáltak: a kézgyengeség miatt a kerekesszékekkel lakáson belül és azon kívül is mozgatni, iskolába szállítani, majd – önmagában a katéterezés szükségessége okán is indokolt – magántanulói létformában a tanulásában segíteni, az éjszakai és hajnali órákat is érintően napi nyolcszor vizelet-katéterezni, többször sós vízzel átmosni, egyszer langyos vízzel feltölteni és széklet-katéterezni kellett. A 10 éves korig fennállt pelenkázás, az önálló fürdés, öltözködés, mozgás hiánya, az étkezési zavarok, a hólyag-, és székletürítés körüli személyes higiénia, az iskolába járás időszaka alatt annak a nehezített logisztikája, a magántanulói léttel járó otthoni tanulással felmerülő feladatok, valamint a műtétek időszakában felmerült többletteendők alapulvételével a 7-10, a 10-14 és a 14 éves kortól napi 8 óra többlettevékenység felszámítása indokoltnak és arányosnak tekinthető, annak a köztudomású ténynek a figyelembevételével, hogy az egyre nagyobb testsúlyú, növekvő gyermek mozgásával járó feladatok időszükséglete egyre növekvő.

[75] A II. rendű alperes alaptalanul sérelmezte a minimálbérrel való számítást is. A felperes a fellebbezéshez is csatolt táblázatban 2007 szeptemberétől 2009 augusztusáig a mindenkor évi hazai, 2009 szeptemberétől 2024 októberéig a mindenkor évi izraeli minimálbér összegét – utóbbit hivatalos ILS/HUF középárfolyamon forintra átszámítva – feltüntette, az I-II. rendű alperesek sem a bérkimutatás adatait, sem az azokkal való számítás matematikai helyességét nem vonták kétségbe.

[76] Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a 2007. szeptember 1-től 2025. június 30-ig tartó időszakra – a 2012-2014 évekre támasztott mindösszesen 9.680.160 forint lejárt járadékigényt figyelmen kívül hagyva, továbbá a 2024. november 1-től a jogerős ítélet meghozataláig tartó nyolc hónapra 2025. évre vonatkozó adat hiányában végig 2024. évi havi minimálbérrel számolva – ápolás-gondozás címén 64.460.565 forint lejárt járadékkövetelést és annak középárfolyamos időponttól – a kereseti kérelmen nem túlterjeszkedve – 2017. július 1-től kezdődő, a kifizetésig járó, a régi Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű késedelmi kamata, valamint 2025. július 5-től véghatáridő nélkül minden hónap 5. napjáig havi 522.050 forint jövőbeni járadékkövetelés erejéig jogszerűnek találta a felperes keresetét.

[77] Az ápolás-gondozás körében életszakaszonként elfogadott többlettevékenységekhez szükségképpen többlet házimunka kapcsolódott: a gyakoribb ruha- és ágyneműcsere miatti több mosás, vasalás, 3 éves korig a cumisüvegek, a tápszerhez, majd a pépesítéshez, főzéshez, étkezéshez használatos edények, illetőleg a katéterezéshez használt eszközök fokozott tisztántartása, szükség szerinti sterilizálása, a lakás gyakoribb takarítása. A fokozott tisztaságra vonatkozó igényt vitató alperesi érvelés súlytalan, azt ugyanis a gyermek kezdetben nem ismert okú gyakoribb megbetegedései, különösen a műtétek előtti és utáni

időszakban a fertőzésektől való érthető félelem, majd a mozgásfejlődésben mutatkozó és nem javuló lemaradás miatt kényszerű több padlón tartózkodás, illetőleg a későbbiekben csak katéterezéssel megoldható személyes higiénia tiszta környezetben való elvégzésének a szükségessége önmagukban is elfogadhatóvá tették. Ezek mérlegelésével életszakaszonként egységesen napi 2 óra háztartási többletmunka felszámítása indokolt. Figyelemmel arra, hogy a többlet háztartási munkák döntő része a gyermek óvoda látogatásától függetlenül elvégzendő otthoni feladatokból állt, a 2012-2014. közötti hétköznapi intézményi elhelyezése ezen a járadékkövetelés számítását nem befolyásolta.

[78] Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla 2007. szeptember 1-től 2025. június 30-ig tartó időszakra – a 2024. november 1-től a jogerős ítélet meghozataláig tartó nyolc hónapra 2025. évre vonatkozó adat hiányában végig 2024. évi havi minimálbérrel számolva – háztartási kisegítés címén 18.535.185 forint lejárt járadékkövetelést és annak középátlagos időponttól – a kereseti kérelmen nem túlterjeszkedve – 2017. július 1-től kezdődő, a kifizetésig járó, a régi Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű késedelmi kamata, valamint 2025. július 5-től véghatáridő nélkül minden hónap 5. napjáig havi 130.513 forint jövőbeni járadékkövetelés erejéig jogszerűnek találta a felperes keresetét.

[79] A Fővárosi Ítéltábla a gyermek felnevelésével összefüggésben érvényesített követelés elutasításával egyetértett, a felperes a fellebbezésében a döntés megváltoztatására alapot adó adekvát érvelést nem adott elő; a fellebbezésben és a fellebbezési ellenkérelmekben foglaltakra figyelemmel szükségesnek tartotta az alábbiakat kiemelni.

[80] A Fővárosi Ítéltábla Pf/7. sorszámú végzésével ezen járadékkövetelés tekintetében is hiánypótlásra hívta fel a felperest. A hiánypótlásra benyújtott Pf/8. sorszámú beadványban felsorolt költségek között egyrészt olyan kiadásokat tüntetett fel, amelyek nem képezték a végleges keresete tárgyát – ágynemű vásárlás, mosószeres, öblítőszeres többletköltsége, paraszolvencia, repülővel utazás költsége –, másrészt egyes időszakos költségeknél olyan első felmerülési időpontot jelölt meg – étkezési többletköltség 6 hónapos kortól, hidroterápia 1 éves kortól, taxival közlekedés költsége 2 éves kortól –, amelyek alapján ezek a követelések a 2019. október 25-én kelt beadványban előterjesztésükre tekintettel elévülés okán a bíróság előtt nem érvényesíthetők.

[81] A speciális lábtartó, az orvosi segédeszközök, a segítőtanár, a gyógyszerek, a speciális víz és gerincvédő költségének az első felmerülésére egymástól eltérő adatok állnak rendelkezésre, a felperes személyes meghallgatásai során szóban előadottakra, a felnevelési költségre vonatkozó keresetpontosításokban (2019. október 25-i, 2022 november 4-i, 2022. december 11-i) és a Pf/8. sorszámú beadványban foglaltakra figyelemmel. A Fővárosi Ítéltábla hangsúlyozza: a tényállítások nem kellő következetessége, az igény elbíráláshoz szükséges tényadatok egyértelmű megjelölésének a hiánya okán nem sérelmezhető alappal a járadékkövetelés elutasítása. Megengedett a járadékigény költségelemeinek a kimerítő felsorolása, azok akár többszöri módosítása, ugyanakkor elengedhetetlen a károsult részéről az általa megjelölt összes költség esedékessé válásának, összegének a határozott megjelölése és bizonyítása, abban az esetben is, amennyiben a költségek együttes összegét el nem érő, annál jóval kevesebb járadékigényt kíván érvényesíteni. Célravezetőbb a költségelemek közül azok megjelölése, amelyek bizonyítása nem okoz a károsultnak nehézséget, és az együttes összegük eléri a károkozóra terhelni kívánt járadékösszeget.

[82] A Fővárosi Ítéltábla – az elsőfokú bíróságtól eltérő indokkal – egyet értett a lakásfelújítási költség iránti igény elutasításával, helytállónak fogadva el az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében foglalt azon okfejtését, miszerint a felperest ebből adódóan nem érte kár.

[83] A 2022. augusztus 30-i tárgyaláson személyes meghallgatása során a felperes a lakásfelújítási munkálatokról a következők szerint nyilatkozott: „2017 óta felmerült az átalakítás, a bevándorlási hivatal segített ebben. Ők garantálták azt, hogy az összeg majd visszafizetésre kerül a banknak. Ezt személy biztosította rendezte”. A felperes a kár felmerülésének a vitatására vonatkozó, az I. rendű alperes okfejtését cáfoló érvelést nem adott elő, a fellebbezési ellenkérelemben foglaltakra nem tett nyilatkozatot. Ez a többletkiadás a gyermek biztosítója útján megtért, a lakásfelújítással a felperesnek nem merült fel kára, ami kizárja a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti konjunktív jogszabályi feltételek teljesülését, és minden további feltétel vizsgálata nélkül a követelése elutasítására vezet.

[84] Nem értett egyet a Fővárosi Ítéltábla a kerekesszékek költsége iránti igény elutasításával. Bizonyított peradat, hogy a degeneratív alsó végtagjai miatt mozgássérült gyermek 2014 óta kerekesszéket vesz igénybe, amit a felperes – a használattal együtt járó szükségszerű kopás, valamint a gyermek természetes okú növekedése miatt indokoltan – 2019-ben másira cserélt. Mindkét kerekesszék számlája – egyszerű fordítással – becsatolásra került. A bizonylatokkal kellően bizonyított, hogy a felperes 2014. december 31-én 9.221 sékelt, 2019. március 29-én 16.708 sékelt fizetett; az MNB ILS/HUF aznapi középárfolyamán számolva 614.764 (9.221x66.67) forint, valamint 1.316.423 (16.708x78.79) forint kiadása merült fel. A kerekesszékek használata a gyermek alapbetegségével összefüggésben vált szükségessé, a beszerzésük költsége az igazolt izraeli árviszonyok figyelembevételével nem tekinthető eltúlzottnak.

[85] Mindezért követelése a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján megalapozott, az I-II. rendű alperesek az indokoltan felmerült költségek megtérítésére kötelesek, a régi Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű késedelmi kamattal növelten. A kamatfizetés kezdő időpontját a Fővárosi Ítéltábla a 2014. évi kifizetés után a kereseti kérelmen való túlterjeszkedés tilalma folytán a keresettel egyező, míg a 2019. évi kifizetés után a teljesítés számlával igazolt időpontjával egyező időpontban határozta meg.

[86] Az I-II. rendű alperesek elsőfokú ítélet szerinti fizetésre kötelezése felemelése okán a felperes pernyertessége 60%-ra emelkedett, ezzel összhangban – a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (Ükr.) 3. § (2) alapján számított jogi képviseleti munkadíjak, valamint az I. rendű alperes által előlegezett fordítási díj összegének a beszámítása eredményeként – az I-II. rendű alperesek a régi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján tartoznak a felperes ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú perköltsége megfizetésére. A módosult pernyertességi arány alapján került sor a szakértői díj viselésére vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezés részbeni megváltoztatására is.

[87] Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét – annak nem fellebbezett részét nem érintve – a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján – a rendelkező részben foglaltak szerint – részben megváltoztatta, míg egyebekben helybenhagyta azt.

[88] A felperes fellebbezésének részbeni eredményessége okán a másodfokú eljárásban is irányadó régi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján az I-II. rendű alperesek kötelesek – ugyancsak beszámítás alkalmazásával – az Ükr. 3. § (5) bekezdése szerint számított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

[89] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (1) bekezdése és 46. § (1) bekezdése alapján számított, a per tárgyi illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viseléséről a Fővárosi Ítéltábla a felperes személyes költségmentessége, valamint az I-II. rendű alperesek illetékmentessége figyelembevételével a jogvitában még irányadó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alkalmazásával határozott.

Budapest, 2025. július 9.

Dr. Csordás Csilla s.k.

a tanács elnöke

Levek Istvánné dr. s.k.

előadó bíró

Dr. Örkényi László s.k.

bíró